

Vady, započtení pohledávky

Nejistou nebo neurčitou ve smyslu § 1987 odst. 2 o. z. je zpravidla pohledávka ilikvidní, tj. pohledávka, která je co do základu a (nebo) výše sporná (nejistá), a jejíž uplatnění vůči dlužníku (věřiteli pasivní pohledávky) formou námítky započtení vyvolá (namísto jednoznačného, tj. oběma dotčenými stranami akceptovaného zániku obou pohledávek v rozsahu, v jakém se kryjí) spory o existenci či výši aktivní pohledávky. Za nejistou či neurčitou nelze pohledávku považovat pouze proto, že ji dlužník neuznává (odmítá uhradit) nebo že je sporná (nejednoznačná) její právní kvalifikace; musí zde být objektivní nejistota, zda pohledávka vznikla a z jakého důvodu, popř. zda je splatná, kdo je jejím věřitelem či dlužníkem, jaká je její výše apod. S ohledem na smysl a účel § 1987 odst. 2 o. z. je zásadně nutné míru nejistoty ohledně aktivní pohledávky posuzovat relativně, ve vztahu k pohledávce pasivní; za nejistou či neurčitou lze aktivní pohledávku považovat zpravidla toliko tehdy, je-li míra nejistoty ohledně ní vyšší než je tomu v případě pasivní pohledávky. Výklad § 1987 odst. 2 o. z. nesmí bránit poctivému a spravedlivému uspořádání vztahů mezi dotčenými stranami (§ 2 o. z.).

Vznikne-li z téhož vztahu více vzájemných pohledávek, odpovídá zpravidla rozumnému (spravedlivému) uspořádání poměrů mezi stranami, aby tyto pohledávky byly vzájemně započitatelné. Při posuzování, zda je aktivní pohledávka „neurčitá či nejistá“ ve smyslu § 1987 odst. 2 o. z., je proto třeba vzít v úvahu i tuto skutečnost; lze-li s ohledem na okolnosti konkrétního případu považovat za spravedlivé, aby dříve, než dojde k uhrazení (resp. přiznání) pasivní pohledávky, bylo posouzeno, zda je její věřitel povinen plnit dluh z aktivní pohledávky, vzniklé ze stejného vztahu, není na místě poskytovat takovému věřiteli ochranu prostřednictvím § 1987 odst. 2 o. z. V takovém případě zpravidla není aktivní pohledávka „nejistá nebo neurčitá“ ve smyslu posledně označeného ustanovení, přestože by ji jinak bylo možné považovat za ilikvidní.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 23 Cdo 713/2024-584 ze dne 6.5.2025)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci žalobců a) H. Z. a b) Z. Z., zastoupených Mgr. Ing. T.M., advokátem se sídlem v P., proti žalované Nordic Telecom Regional s.r.o., se sídlem v P., zastoupené Mgr. P.K., advokátem se sídlem v P., o zaplacení 1 000 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 17 Cm 51/2021, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 11. 2023, č. j. 8 Cmo 199/2023-519, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 11. 2023, č. j. 8 Cmo 199/2023-519, v části výroku I, jíž byla žalované uložena povinnost zaplatit každému ze žalobců 495 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z této částky od 12. 1. 2021 do zaplacení, a ve výrocích II, III a IV a rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 6. 2023, č. j. 17 Cm 51/2021-458, v celém rozsahu vyjma částí jeho výroků pod body III a IV o zamítnutí žaloby na uložení povinnosti žalované zaplatit každému ze žalobců 5 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně z této částky od 12. 1. 2021 do zaplacení, se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení. Dovolání se odmítá v rozsahu, v jakém jím byl napaden rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 11. 2023, č. j. 8 Cmo 199/2023-519, v části výroku I, jíž byla zamítnuta žaloba co do povinnosti žalovaného zaplatit každému ze žalobců 5 000 Kč s úrokem z prodlení z této částky od 12. 1. 2021 do zaplacení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. V řízení se každý ze žalobců domáhal po žalované zaplacení částky 500 000 Kč s příslušenstvím (celkem 1 000 000 Kč s příslušenstvím) jako části nedoplatku druhé splátky kupní ceny (neuhrazená druhá splátka kupní ceny činila celkem 6 000 000 Kč) ze smlouvy o převodu obchodních podílů ze dne 11. 12. 2019, na jejímž základě žalobci převedli na žalovanou celkem 100 % obchodního podílu na společnosti TYHAN s. r. o., identifikační číslo osoby 25954831, za celkovou kupní cenu ve výši 31 321 600 Kč. Žalovaná v řízení namítala zánik žalobou uplatněných pohledávek z důvodu jednostranného započtení její pohledávky na slevu z kupní ceny ve výši 6 000 000 Kč, případně též z důvodu jednostranného započtení dalších jejích pohledávek na smluvní pokutu a na náhradu škody způsobené žalované porušením smluvní povinnosti žalobců.

2. Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 30. 6. 2023, č. j. 17 Cm 51/2021-458 (již druhým v pořadí vydaným poté, co jeho předchozí rozsudek ze dne 8. 3. 2022, č. j. 17 Cm 51/2021-85, byl zrušen usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 6. 2022, č. j. 8 Cmo 133/2022-107, a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení) uložil žalované povinnost zaplatit každému ze žalobců částku 200 000 Kč spolu s tam specifikovaným úrokem z prodlení (výroky pod body I a II), zamítl žalobu každého ze žalobců o zaplacení částky 300 000 Kč s tam specifikovanými úroky z prodlení (výroky pod body III a IV), a rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky (výrok pod bodem V) a o náhradě nákladů řízení státu (výroky pod body VI a VII).

3. Soud prvního stupně vyšel (mimo jiné) z těchto zjištění:

Dne 11. 12. 2019 byla uzavřena písemná smlouva o převodu obchodního podílu, v níž žalobci prodali žalované (tehdy Libli s. r. o.) své obchodní podíly (každý o velikosti 50 %) na společnosti TYHAN s. r. o. za kupní cenu ve výši 31 321 600 Kč, splatnou ve dvou splátkách (25 321 600 Kč ke dni účinnosti smlouvy a 6 000 000 Kč do 13 měsíců od účinnosti smlouvy) s dovětkem, že výše druhé splátky kupní ceny bude případně snížena v závislosti na existenci nároku kupujícího z vad technologií formou slevy z kupní ceny dle čl. 7 smlouvy, v závislosti na úbytku zákazníků formou dodatečné slevy z kupní ceny dle čl. 4.1 smlouvy a dále v případě jednostranného započtení předvídaného smlouvou. Pro vyloučení pochybností bylo stanoveno, že kupující bude oprávněn uplatnit jakoukoliv slevu z této smlouvy nebo jednostranně započíst jakýkoliv nárok dle této smlouvy oproti jakékoliv splátce kupní ceny. V čl. 5.1 písm. g) označeném „Kontinuita podnikání“ bylo uvedeno, že v období od 31. 12. 2018, tj. ode dne, ke kterému byla vypracována účetní závěrka, nedošlo k žádným podstatným negativním změnám v podnikání společnosti, která podniká řádným způsobem konzistentním s dosavadním způsobem podnikání. V čl. 7 byly sjednány (mimo jiné) nároky kupujícího z vad podílů, specifikující, že o vadu se jedná, pokud kterýkoliv z převáděných podílů nemá vlastnosti stanovené v příslušném prohlášení (šlo o kterékoliv prohlášení či záruku prodávajícího nebo kupujícího obsažené v čl. 5 nebo 6 smlouvy), tj. pokud prohlášení bude nepravdivé, nepřesné, neúplné nebo zavádějící. O vadu nešlo, pokud skutečnost, která vadu způsobila, byla kupujícímu zpřístupněna jako součást due diligence způsobem a v míře podrobností umožňující rozumně jednajícím kupujícímu vyhodnotit takovou skutečnost jako možné porušení prohlášení (se sjednáním výjimek z výše uvedeného). Bylo sjednáno, že nebude-li vada odstraněna, vznikne nárok na slevu, kterou jsou kupující povinni uhradit. Parametry pro výpočet výše slevy byly upraveny v čl. 7.5 písm. a) – d) smlouvy. V čl. 7.6 smlouvy bylo dohodnuto, že při neshodě o výši slevy bude výše slevy stanovena znalcem jmenovaným stranami, popř. společností TPA Valuation & Advisory s. r. o. Nároky z titulu vad byl kupující povinen uplatnit bez zbytečného odkladu poté, co se o vadě dozvěděl, nejpozději však do čtyř let de dne účinnosti smlouvy. Nárok kupujícího na slevu a náhradu újmy byl sjednán maximálně do výše 6 000 000 Kč (s výjimkami limitace).

Dopisem ze dne 15. 12. 2020 adresovaným žalobkyni a) oznámila žalovaná vady spočívající v

nepravdivosti prohlášení (závazky, účetnictví a daně, kontinuita podnikání), které se projevilo v zásadním poklesu zisku společnosti TYHAN s. r. o. za rok 2019 oproti zisku za rok 2018, resp. předchozí léta a zároveň v poklesu hodnoty závodu v dlouhodobém horizontu, který kupující nepředpokládal a nebyl na něj žádným způsobem upozorněn. Vada měla dle žalované původ v nesprávně vedeném účetnictví v oblasti zásob, ve spolupráci se společností TTNET s. r. o., v dlouhodobé nekontinuitě podnikání, resp. podstatných negativních změnách podnikání a ve vadě spočívající v úbytku zákazníků dle čl. 4.1 smlouvy. Pro neodstranitelnost vady byla uplatněna sleva z kupní ceny ve výši 6 000 000 Kč, která byla započtena proti druhé splátce kupní ceny. Dále byla uplatněna smluvní pokuta za celkem 60 případů porušení smluvní povinnosti žalobci po 10 000 Kč (z důvodu, že nedošlo ke smluvně předpokládanému uzavření dohod mezi společností TYHAN s. r. o. a třetími osobami). V reakci na to žalobci dne 31. 12. 2020 namítli opožděnost uplatněných vad, o kterých měla mít žalovaná povědomí již v červnu 2020 a neplatnost zápočtu ve výši 6 000 000 Kč, neboť pohledávka žalované je (již od června 2020) pohledávkou spornou a nejistou, kterou žalobci neuznávají.

Ve znaleckém posudku č. 1343/2022 ze dne 4. 11. 2022 znalecká kancelář TPA Valuation & Advisory s. r. o. zodpovídala dílčí otázky, směřující ke stavu účetnictví společnosti TYHAN s. r. o., posouzení finanční a majetkové situace společnosti TYHAN s. r. o. za účelem určení rozdílu mezi skutečnou hodnotou společnosti TYHAN s. r. o. ke dni 11. 12. 2019 a hodnotou, kterou by společnost měla, nedošlo-li by v období od 31. 12. 2018 do 11. 12. 2019 k podstatným negativním změnám v jejím podnikání. Rozdíl byl vyčíslen částkou 3 086 000 Kč.

4. Soud prvního stupně měl za nesporný vznik práva žalobců na zaplacení druhé splátky kupní ceny i jeho splatnost ke dni 11. 1. 2021. Opakované jednostranné zápočty tvrzených pohledávek žalované měl za neurčitá právní jednání s výjimkou námítky započtení ze dne 13. 3. 2023, v níž žalovaná proti pohledávce každého ze žalobců ve výši 500 000 Kč započetla část své pohledávky na slevu z kupní ceny ve výši odpovídající celému uplatněnému nároku každého ze žalobců. Pro případ neúspěšnosti těchto zápočtů započetla proti pohledávce každého ze žalobců část své pohledávky na smluvní pokutu (vůči každému ze žalobců v rozsahu 300 000 Kč) a pro případ neúspěšnosti i takového zápočtu pak započetla i pohledávku na náhradu škody (vůči každému ze žalobců ve výši 434 000 Kč). Pohledávku z titulu slevy z kupní ceny měl soud prvního stupně za spornou, nezpůsobitou k započtení podle § 1987 odst. 2 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), neboť její prokázání vyžaduje obsáhlé časové, ekonomické a odborně náročné dokazování, a to i přes předložení znaleckého posudku TPA Valuation & Advisory s.r.o., jehož závěry byly zpochybněny žalobci (mimo jiné) z důvodu absence zkoumání tvrzených vad v posudku (jejich existence, odstranitelnost či neodstranitelnost). Podle soudu prvního stupně bylo nezbytné doplnění posudku či zadání revizního znaleckého posudku a též doplnění dokazování ohledně opožděnosti notifikace a uplatnění nároku na slevu. Soud prvního stupně považoval za započitatelné pouze pohledávky na zaplacení smluvní pokuty a na náhradu škody. Pohledávku na náhradu škody neměl za prokázanou. Dovodil však porušení smluvních povinností žalobců (k uzavření konkrétních smluv se třetími subjekty) v celkem 60 případech (59 případů podle čl. 5.3 smlouvy a 1 případ podle čl. 5.5 smlouvy) a z toho vyplývající právo žalované na zaplacení smluvní pokuty ve výši 600 000 Kč (60 x 10 000 Kč) a zánik uplatněných pohledávek žalobců na zaplacení doplatku kupní ceny v rozsahu 300 000 Kč u každého z nich v důsledku započtení. Důvodným shledal nárok každého ze žalobců na zaplacení zbylých 200 000 Kč s příslušenstvím.

5. K odvolání všech účastníků Vrchní soud v Olomouci rozsudkem uvedeným výše v záhlaví rozsudek soudu prvního stupně ve výročí pod body I až IV změnil tak, že uložil žalované povinnost zaplatit každému ze žalobců částku 495 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,25 % (ročně) od 12. 1. 2021 do zaplacení, a žalobu zamítl v části, v níž se každý ze žalobců domáhal po žalované zaplacení další částky 5 000 Kč včetně úroků z prodlení (výrok I), žalované uložil povinnost zaplatit každému ze

žalobců na náhradu nákladů řízení 198 129 Kč (výrok II), rozhodl o povinnosti žalované zaplatit České republice na náhradu nákladů řízení 4 847 Kč (výrok III) a stanovil povinnost žalované zaplatit každému ze žalobců na náhradu nákladů odvolacího řízení 36 248 Kč (výrok IV).

6. Na základě skutkových zjištění soudu prvního stupně a po částečném zopakování dokazování odvolací soud dospěl k jinému výkladu čl. 5.3 smlouvy o převodu obchodního podílu ohledně povinnosti žalobců k uzavření smluv se třetími subjekty a dovodil, že jim tato povinnost nevznikla a nebyla proto důvodná ani pohledávka žalované na zaplacení smluvní pokuty za 59 případů tvrzeného porušení smlouvy ve výši celkem 590 000 Kč. Za důvodnou měl pouze obranu žalované započtením pohledávky na zaplacení smluvní pokuty podle čl. 5.5 smlouvy ve výši 10 000 Kč (5 000 Kč vůči každému ze žalobců). Odvolací soud poukázal i na závěry vyslovené v předchozím zrušujícím usnesení, v nichž zdůraznil, že bude velmi náročné dokazování ohledně důvodu slevy z kupní ceny (existence vad), který žalovaná spatřovala v nepravdivosti prohlášení žalobců o kontinuitě podnikání společnosti TYHAN s. r. o. Nesouhlasil s názorem žalované o neuplatnění § 1987 odst. 2 o. z., pokud přímo ze smlouvy vyplývala možnost započtení pohledávek žalované vůči pohledávce žalobců na zaplacení druhé splátky kupní ceny. Podle odvolacího soudu nebylo rozhodné, zda byla dovozována možnost započtení pohledávek ze smlouvy či ze zákona, ale jejich objektivní způsobilost k započtení podle zákonných kritérií. Odvolací soud též nepřisvědčil argumentaci žalované o způsobilosti pohledávky na slevu z kupní ceny k započtení odůvodněné „arbitrážní povahou“ znaleckého posudku TPA Valuation & Advisory s.r.o., tj. tím, že závěry posudku jsou samy o sobě bez potřeby dalších důkazů a bez možnosti jejich přezkumu soudem důvodem k uplatnění pohledávek z posudku vyplývajících s ohledem na čl. 7.6 smlouvy. Akceptace této argumentace by podle odvolacího soudu vedla k popření úlohy soudu jako orgánu, který projednává a rozhoduje spory a jiné právní věci a také zásady volného hodnocení důkazů soudem jako základní zásady občanského soudního řízení. I za stavu, kdy si účastníci v čl. 7.6. smlouvy sjednali, že v případě neshody na osobě znalce zpracuje znalecký posudek k ocenění výše slevy z kupní ceny TPA Valuation & Advisory s. r. o., nelze toto ujednání podle odvolacího soudu vykládat tak, že závěry posudku již nemohou být dále přezkoumávány, včetně přezkoumání soudem jako orgánem určeným k projednávání a rozhodování sporů. Odvolací soud proto ujednání v čl. 7.6 smlouvy považoval za neplatné pro rozpor se zákonem podle § 588 o. z., a to jej vedlo k závěru, že pohledávku z důvodu slevy z kupní ceny nadále měl za pohledávku, která není způsobilá k započtení pro svou spornost, i když žalovaná v průběhu řízení před soudem prvního stupně předložila předmětný znalecký posudek.

II. Dovolání a vyjádření k němu

7. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná včasným dovoláním (výslovně v celém rozsahu, tj. v rozsahu výroků I až IV), v němž namítla nesprávné právní posouzení věci a navrhla, aby dovolací soud napadený rozsudek i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Dovolání měla za přípustné pro řešení otázek, zda

- „lze v kupní smlouvě pro případ vady předmětu koupě platně sjednat závazný způsob určení výše slevy z kupní ceny prostřednictvím znaleckého posudku vypracovaného předem určeným znalcem“ (otázka první)

- „lze následně takto určenou slevu úspěšně uplatnit v řízení o zaplacení příslušné kupní ceny prostřednictvím námítky započtení jako procesní obranu ve smyslu ustanovení § 98 o. s. ř.“ (otázka druhá).

Tyto otázky podle žalované v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, případně se při jejich řešení odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

8. Ve vztahu k první otázce žalovaná odvolacím soudu vytýká nesprávnost závěru o absolutní neplatnosti ujednání o určení výše slevy v čl. 7.6 smlouvy pro rozpor se zákonem podle § 588 o. z., který podle ní nereflektuje zásadu priority výkladu vedoucího k platnosti právního jednání (odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2019, sp. zn. 33 Cdo 827/2019, jenž je veřejnosti dostupný – stejně jako dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu – na <https://www.nsoud.cz>, a na náleží Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. III. ÚS 392/20 – rozhodnutí Ústavního soudu jsou veřejnosti dostupná na <https://nalus.usoud.cz>). Namítá též absenci posouzení, zda dotyčné ujednání zjevně narušuje veřejný pořádek či se zjevně přiči dobrým mravům ve smyslu § 588 o. z. Předmětné ujednání má za souladné s právními předpisy, s obchodními zvyklostmi a za běžně se vyskytující v obchodních vztazích. I při existenci takového ujednání soud s ohledem na doložený skutkový stav posoudí, zda byly naplněny předpoklady jeho aplikace a zda na jeho základě vznikl žalované nárok uplatněný námitkou započtení. Argumentuje též tím, že předmětné ujednání nevyklučuje možnost soudu volně hodnotit důkazy a náležitě zjistit skutkový stav (avšak posudek při hodnocení bude zásadní) a že k popření role soudu by naopak došlo, pokud by jí nebylo umožněno domáhat se před soudem svých práv plynoucích z předmětného ujednání. Zdůrazňuje, že názor odvolacího soudu vylučuje možnost smluvních stran předem si dle své vůle upravit postup pro určení výše slevy či vypořádání vzájemných práv pro případ, že se plnění dle jimi uzavírané smlouvy v budoucnu ukáže jako vadné. Závěry odvolacího soudu považuje i za vnitřně rozporné a nepřezkoumatelné, považoval-li odvolací soud ujednání v čl. 7.6 smlouvy za absolutně neplatné, neboť vylučuje možnost soudního přezkumu závěrů znaleckého posudku ohledně výše slevy, avšak sám současně uvedl, že nelze ujednání vykládat tak, jak to činí žalovaná.

9. Ve vztahu k druhé otázce žalovaná namítá nesprávnost posouzení její pohledávky na zaplacení slevy z kupní ceny jako nezpůsobilé k započtení. Tvrdí, že nárok na slevu byl v řízení spolehlivě doložen jí předloženým znaleckým posudkem, v němž byla výše slevy určena v souladu s vůlí stran vyjádřenou v čl. 7.6 smlouvy a byla pro strany smlouvy závazná. Pouhá skutečnost, že žalobci posudek a nárok žalované zpochybnili podle ní sama o sobě nemůže vyvolat nekompenzabilitu její pohledávky ve smyslu § 1987 odst. 2 o. z. a být důvodem pro nezohlednění námitky započtení v řízení a pro nevyhovění této námitce (k tomu odkazuje na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 31 Cdo 684/2020, uveřejněný pod číslem 37/2021 Sb. rozh. obč. – dále jen „R 37/2021“, ze dne 20. 2. 2019, sp. zn. 26 Cdo 4795/2017, a ze dne 1. 10. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5711/2017).

10. Žalobci se k dovolání nevyjádřili.

III. Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (srov. čl. II bod 1 zákona č. [286/2021](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), dále jen „o. s. ř.“.

12. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., a obsahuje náležitosti vyžadované v § 241a odst. 2 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

13. Žalovaná napadla rozsudek odvolacího soudu výslovně v celém rozsahu. Proti výroku o nákladech řízení však není dovolání podle § 238 odst. 1 písm. h) o.s.ř. objektivně přípustné.

14. V části, v níž byla rozhodnutím odvolacího soudu žaloba zamítnuta (tj. ohledně požadavku

každého ze žalobců na zaplacení 5 000 Kč s příslušenstvím) napadené rozhodnutí nezpůsobuje v poměrech žalované žádnou újmu odstranitelnou tím, že dovolací soud toto rozhodnutí změní či zruší. Dovolání žalované je tedy v tomto rozsahu podáno neoprávněnou osobou – je subjektivně nepřijatelné (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1363/96, či ze dne 1. 6. 2000, sp. zn. 31 Cdo 2675/99). Nejvyšší soud proto dovolání žalované v uvedeném rozsahu odmítl podle § 218 písm. b) o. s. ř. ve spojení s 243c odst. 3 věta první o. s. ř.

15. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

16. Rozhodnutí odvolacího soudu záviselo na řešení první otázky, neboť pro závěr o nezpůsobilosti (části) pohledávky žalované na slevu z kupní ceny k započtení proti žalobou uplatněné pohledávce žalobců na zaplacení části druhé splátky kupní ceny ve smyslu § 1987 odst. 2 o. z. bylo podle odvolacího soudu podstatné též posouzení platnosti ujednání čl. 7.6 smlouvy, v němž si účastníci vedle úpravy parametrů výpočtu výše slevy z kupní ceny [podle čl. 7.5 písm. a) – d)] sjednali, že v případě neshod o výši slevy bude tato výše stanovena znalcem jmenovaným stranami, popř. společností TPA Valuation & Advisory s. r. o. Uvedená otázka přitom dosud v rozhodovací praxi odvolacího soudu v daných souvislostech řešena nebyla.

17. Prostřednictvím druhé otázky žalovaná v dovolání fakticky zpochybňuje právní posouzení odvolacího soudu, kterým dovedl nezpůsobilost její pohledávky na zaplacení slevy z kupní ceny (její části) k započtení vůči pohledávce žalobců na zaplacení části druhé splátky kupní ceny. Též pro řešení otázky (ne)způsobilosti pohledávky k započtení podle § 1987 odst. 2 o. z. je dovolání přípustné, neboť při jejím řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu.

18. Pro úplnost lze dodat, že dovolací soud neshledal dovolání přípustným pro řešení té části druhé otázky směřující fakticky k posouzení úspěšnosti uplatněné kompenzační námitky v řízení, neboť odvolací soud se vzhledem ke svému závěru o nezpůsobilosti předmětné pohledávky žalované k započtení nezabýval její důvodností. Na řešení této části druhé otázky proto napadené rozhodnutí nezáviselo. Skutečnost, že v dovolání vymezenou otázku odvolací soud řešil a že jeho rozhodnutí na jejím řešení závisí (pro napadené rozhodnutí bylo určující) je přitom jedním z předpokladů přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř. (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2013, sen. zn. 29 NSČR 53/2013).

IV. Důvodnost dovolání

19. Dovolání je důvodné.

K otázce platnosti ujednání ve smlouvě o převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným, kterým má být určena výše slevy z kupní ceny znalcem

20. Podle § 1 odst. 2 o. z. nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchýlně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.

21. Podle § 1749 odst. 1 o. z. ujednájí-li strany, že určitou náležitost smlouvy určí třetí osoba nebo soud, je takové určení podmínkou účinnosti smlouvy. Neurčí-li třetí osoba náležitost smlouvy v přiměřené lhůtě nebo odmítne-li ji určit, může kterákoli strana navrhnout, aby tuto náležitost určil soud.
22. Podle § 1914 odst. 2 o. z. je-li splněno vadně, má příjemce práva z vadného plnění.
23. Podle § 1923 o. z. je-li vada odstranitelná, může se nabyvatel domáhat buď opravy nebo doplnění toho, co chybí, anebo přiměřené slevy z ceny. Nelze-li vadu odstranit a nelze-li pro ni předmět řádně užívat, může nabyvatel buď odstoupit od smlouvy, anebo se domáhat přiměřené slevy z ceny.
24. Podle § 2106 o. z. je-li vadné plnění podstatným porušením smlouvy, má kupující právo a) na odstranění vady dodáním nové věci bez vady nebo dodáním chybějící věci, b) na odstranění vady opravou věci, c) na přiměřenou slevu z kupní ceny, nebo d) odstoupit od smlouvy (odstavec 1). Kupující sdělí prodávajícímu, jaké právo si zvolil, při oznámení vady, nebo bez zbytečného odkladu po oznámení vady. Provedenou volbu nemůže kupující změnit bez souhlasu prodávajícího; to neplatí, žádal-li kupující opravu vady, která se ukáže jako neopravitelná. Neodstraní-li prodávající vady v přiměřené lhůtě či oznámí-li kupujícímu, že vady neodstraní, může kupující požadovat místo odstranění vady přiměřenou slevu z kupní ceny, nebo může od smlouvy odstoupit (odstavec 2). Nezvolí-li kupující své právo včas, má práva podle § 2107 (odstavec 3).
25. Podle § 2107 o. z. je-li vadné plnění nepodstatným porušením smlouvy, má kupující právo na odstranění vady, anebo na přiměřenou slevu z kupní ceny (odstavec 1). Dokud kupující neuplatní právo na slevu z kupní ceny nebo neodstoupí od smlouvy, může prodávající dodat to, co chybí, nebo odstranit právní vadu. Jiné vady může prodávající odstranit podle své volby opravou věci nebo dodáním nové věci; volba nesmí kupujícímu způsobit nepřiměřené náklady (odstavec 2). Neodstraní-li prodávající vadu věci včas nebo vadu věci odmítne odstranit, může kupující požadovat slevu z kupní ceny, anebo může od smlouvy odstoupit. Provedenou volbu nemůže kupující změnit bez souhlasu prodávajícího (odstavec 3).
26. Nejvyšší soud předně uvádí, že podle ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu je podíl ve společnosti s ručením omezeným v poměrech právní úpravy účinné od 1. 1. 2014 nehmotnou movitou věcí (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 29 Cdo 5719/2016, uveřejněné pod číslem 152/2018 Sb. rozh. obč. – dále jen „R 152/2018“, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2022, sp. zn. 27 Cdo 1018/2021). S ohledem na to, že povaha podílu ve společnosti s ručením omezeným tomu nebrání, je smlouva o jeho úplatném převodu smlouvou kupní podle § 2079 odst. 1 o. z. [srov. například Pokorná, J. in Lasák, J., Pokorná, J., Čáp, Z., Doležil, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, s. 1066; nebo Čech, P., Šuk, P. Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní). Praha: BOVA POLYGON, 2016, s. 250]. Při vadném plnění ze smlouvy o převodu podílu tedy lze aplikovat úpravu práv z vadného plnění obsaženou v občanském zákoníku (Husták, Z., Sedláček, T. Poznámky k uplatňování práv z vad při koupi podílu obchodní korporace z pohledu právní praxe. Obchodněprávní revue, 2016, č. 2, s. 39-46)
27. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi (v kontextu § 1 odst. 2 o. z.) již opakovaně zdůraznil, že právní normy soukromého práva jsou zásadně dispozitivní. Jinak řečeno, strany se mohou při úpravě svých práv a povinností od právních norem soukromého práva odchýlit, jestliže to zákon nezakazuje. Ustanovení § 1 odst. 2 o. z. vychází z předpokladu, že takový zákaz bude výslovný. Výslovný zákaz přitom může být přímý i nepřímý. V případě přímého zákazu zákon výslovně určuje, že se určité jednání zakazuje (srov. například právě § 1 odst. 2 části věty za středníkem o. z.). Povaha právní normy, od níž se taková ujednání odchylují (tj. zda jde o právní normu absolutně či relativně kogentní anebo o právní normu dispozitivní), přitom není významná. Jinak řečeno, ani od dispozitivní právní

normy se strany nemohou odchýlit způsobem popsáným v § 1 odst. 2 části věty za středníkem o. z. Je-li však možno jakoukoliv odchylku od určité právní normy považovat (per se) za porušující dobré mravy, veřejný pořádek či právo upravující postavení osob, lze takovou právní normu kvalifikovat jako (absolutně) kogentní. O nepřímý výslovný zákaz jde zpravidla tehdy, zakazuje-li zákon odchýlné ujednání stran tím, že je prohlašuje za neplatné, případně za zdánlivé, či určuje, že se k němu nepřihlíží (srov. například § 580 o. z.). I v tomto případě platí, že zákon zakazuje každou odchylku od určité právní normy, která odporuje jejímu smyslu a účelu, byť by obecně nešlo o právní normu (absolutně) kogentní (tedy byť by jiné odchylky od právní normy byly možné). Brání-li však smysl a účel určité právní normy jakémukoliv odchýlnému ujednání, půjde o právní normu (absolutně) kogentní (srov. například R 152/2018, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2017, sp. zn. 29 Cdo 387/2016, uveřejněné pod číslem 10/2019 Sb. rozh. obč., či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2021, sp. zn. 32 Cdo 3172/2020, uveřejněný pod číslem 85/2021 Sb. rozh. obč.). Samotná skutečnost, že zákon s určitým ujednáním stran výslovně nepočítá, neznamená, že by takové ujednání strany nemohly uzavřít a že by jím neměly být vázány. Pouze tehdy, odporuje-li takové ujednání smyslu a účelu určité právní normy, lze uvažovat o jeho neplatnosti, pakliže to smysl a účel dotčené právní normy vyžaduje (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2024, sp. zn. 31 Cdo 3823/2023, uveřejněný pod číslem 15/2025 Sb. rozh. obč.).

28. V kontextu výše uvedené konstantní rozhodovací praxe lze právní úpravu práva na slevu z kupní ceny, jež patří mezi jedno z práv z vadného plnění považovat zásadně za dispozitivní. Občanský zákoník (srov. výše citovaná ustanovení § 1923, 2106 a 2107) nestanoví žádný výslovný (ani implicitní) zákaz smluvních odchylek v rámci toho, v jakém rozsahu a za jakých podmínek lze při vadném plnění uplatnit právo na slevu z (kupní) ceny, nejde-li o vztahy ze smluv uzavíraných se spotřebitelem [srov. § 1813, § 1814 odst. 1 písm. a) a § 1815 o. z.].

29. Občanský zákoník (s výjimkou zvláštního pravidla obsaženého v § 2171 odst. 2 o. z. pro případ prodeje hmotné movité věci spotřebiteli, o který však v nyní projednávané věci nejde) ani nestanoví žádné obecné pravidlo pro určení výše přiměřené slevy z kupní ceny (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 10. 2024, sp. zn. 23 Cdo 201/2024 a další rozhodnutí, v něm citovaná).

30. Nelze též uzavřít, že by smyslem a účelem právní úpravy práv z vadného plnění bylo bránit jakémukoliv odchýlnému ujednání. Smyslem a účelem práv z vadného plnění je náprava poruchy ekvivalence vzájemných plnění (vyrovnání ekvivalence plnění). Jinak řečeno účelem úpravy práv z vadného plnění (tj. i účelem přiměřené slevy z kupní ceny) je opětovně docílit rovnovážného stavu mezi plněním smluvních stran (zaplacenou kupní cenou a obdrženou věcí), který byl narušen vadným plněním jedné z nich (prodávajícím), tj. tím, že oproti smluvně předpokládanému stavu ekvivalence plnění (kupující za určitou dohodnutou kupní cenu měl obdržet bezvadné plnění této dohodnuté ceně odpovídající) ve skutečnosti kupující obdržel plnění vadné, a tedy již proto neodpovídající sjednané ceně (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2022, sp. zn. 23 Cdo 2042/2020, uveřejněný pod číslem 98/2022 Sb. rozh. obč., a ze dne 4. 6. 2024, sp. zn. 23 Cdo 1207/2023). Tomuto účelu se neprotiví, pokud si samy strany dohodu určí, jaké plnění ve vztahu mezi nimi bude způsobitelné narovnat poruchu ekvivalence plnění vzniklou případným vadným plněním jedné z nich, tj. pokud již ve smlouvě určí výši slevy z kupní ceny, kterou pro případ vadného plnění považují za přiměřenou tomu, aby bylo opět dosaženo ekvivalence plnění, případně určí způsob, jakým taková přiměřená výše slevy bude v budoucnu stanovena. Činí tak zpravidla z důvodu existence svého oprávněného zájmu na předcházení sporů, což platí i v případě smlouvy o převodu podílu (či akcií) v obchodní korporaci, v níž určení přiměřené výše slevy z ceny může představovat složitý proces výpočtu a dokazování před soudem (srov. též Červená, L. K odpovědnosti za vady při převodu podílu či akcií – 2. část. Právní rozhledy, 2021, č. 21, s. 735-744).

31. Občanský zákoník přitom připouští též ujednání stran o tom, že určitou náležitost smlouvy určí třetí osoba (tj. i znalec) nebo soud (srov. § 1749 odst. 1 o. z.). Nelze proto obecně považovat za

odporující zákonu ani smluvní ujednání, kterým strany určí výši slevy z kupní ceny pro případ vadného plnění tak, že pověří jejím určením znalce, kterého si zvolí (i za stanovení případných kritérií, na jejichž základě má být výše slevy znalcem vypočtena). Skutečnost, že výše případného práva z vadného plnění bude určena způsobem, na kterém se strany již předem ve smlouvě dohodly, naopak posiluje právní jistotu stran.

32. Nevylučuje-li hmotněprávní úprava ponechat na vůli smluvních stran možnost určení výše slevy z kupní ceny jejich dohodou (a to i dohodou o tom, že výše slevy bude určena znalcem jako třetí osobou), pak je v souladu s cíli občanského soudního řízení (srov. § 1 až 3 o. s. ř.), aby soud v následném soudním sporu mezi stranami zajistil spravedlivou ochranu i tomuto právu stran na určení výše slevy na základě jejich dohody a tím respektoval zásadu autonomie vůle.

33. V projednávané věci odvolací soud dospěl k závěru, že ujednání čl. 7.6 smlouvy je neplatné pro rozpor se zákonem podle § 588 o. z., přičemž za takový považoval výlučně rozpor s ustanoveními procesního práva o úloze soudu a se zásadou volného hodnocení důkazů soudem.

34. Odvolacímu soudu lze předně vytknout neúplnost jeho úvah, pokud učinil závěr o absolutní neplatnosti čl. 7.6 smlouvy podle § 588 o. z. bez toho, aby se blíže zabýval i tím, zda toto ujednání současně zjevně narušuje veřejný pořádek. Ustanovení § 588 věty první o. z. totiž určuje, že soud přihlédne k neplatnosti právního jednání, jež odporuje zákonu, pouze tehdy, je-li jím zjevně narušen veřejný pořádek, přičemž adverbium „zjevně“, nevyjadřuje požadavek na určitý stupeň intenzity narušení veřejného pořádku posuzovaným právním jednáním, nýbrž toliko zdůrazňuje, že narušení veřejného pořádku musí být zřejmé, jednoznačné a nepochybné. Je-li tomu tak, je posuzované právní jednání neplatné a soud k této neplatnosti přihlédne i bez návrhu. V opačném případě nelze o neplatnosti z důvodu narušení veřejného pořádku vůbec uvažovat (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sen. zn. 31 ICdo 36/2020, uveřejněný pod číslem 104/2020 Sb. rozh. obč.).

35. Nelze přisvědčit též samotné argumentaci odvolacího soudu o rozporu takového ujednání s ustanoveními procesního práva. Žádné ustanovení procesního práva stranám nezakazuje učinit takovou dohodu o způsobu určení výše slevy z kupní ceny a taková dohoda není ani v rozporu se smyslem a účelem ustanovení občanského soudního řádu o úloze soudu v občanském soudním řízení a o zásadě volného hodnocení důkazů soudem. V soudním řízení, v němž bude zjištěna existence smluvního ujednání stran, jímž se pro případ vadného plnění dohodly na tom, že výše slevy z kupní ceny bude určena konkrétním znalcem, a v řízení bude předložen znalecký posudek o určení výše takové slevy zpracovaný tímto znalcem, zůstane úkolem soudu posoudit na základě hodnocení provedených důkazů, zda byly naplněny podmínky pro realizaci této dohody stran o určení výše slevy, tj. zda se vůbec jednalo o plnění vadné a zda byly splněny další případné podmínky pro vznik a uplatnění práva na slevu z kupní ceny (např. včasnost uplatnění), resp. také posoudit, zda byly znalcem dodrženy případné smluvně dohodnuté parametry pro určení výše slevy (tj. zda byla znalcem určena výše slevy z kupní ceny v souladu s jejich vůlí smluvně deklarovanou).

36. Ujednání obsažené v čl. 7.6 smlouvy, jímž se účastníci pro případ vadného plnění dohodli na tom, že výše slevy z kupní ceny bude určena konkrétním znalcem, tedy nelze považovat za neplatné a právní posouzení věci odvolacím soudem je v tomto ohledu nesprávné. Pro úplnost lze dodat, že pro závěr o aplikovatelnosti uvedeného smluvního ujednání je však nezbytné posouzení, zda smlouva o převodu obchodních podílů ze dne 11. 12. 2019 je smlouvou spotřebitelskou (srov. § 1810 o. z.) a zda uvedené ujednání nemá povahu zneužívajícího ujednání ve smyslu § 1813 o. z., k němuž se podle § 1815 o. z. nepřihlíží. Takové posouzení odvolací soud neučinil a tudíž nemohlo být ani předmětem dovolacího přezkumu.

K otázce (ne)způsobilosti pohledávky žalované k započtení ve smyslu § 1987 odst. 2 o. z.

37. Nejvyšší soud předně uvádí, že v dovolání nebyl žalovanou zpochybněn závěr odvolacího soudu, jímž se neztotožnil s názorem žalované o nemožnosti aplikace § 1987 odst. 2 o. z. z důvodu smluvního ujednání o možnosti započtení pohledávek žalované vůči pohledávkám žalobců. Dovolací soud tedy při dalším posouzení vychází ze závěru, že aplikace § 1987 odst. 2 o. z. nebyla dohodou smluvních stran vyloučena, jehož správnost s ohledem na § 242 odst. 3 věta první o. s. ř. nepodléhá dovolacímu přezkumu. Stejně tak nebyl žalovanou v dovolání zpochybněn právní závěr o neurčitosti předchozích právních jednání žalované, kterými před zahájením řízení i v jeho průběhu učinila jednostranná započtení svých pohledávek, jež učinil soud prvního stupně a vycházel z něj též odvolací soud. Přezkum započitatelnosti pohledávky žalované na zaplacení slevy z kupní ceny vůči žalobou uplatněné pohledávce žalobců na zaplacení části druhé splátky kupní ceny tak byl posuzován ve vztahu k jednostrannému započtení žalované ze dne 13. 3. 2023.

38. Podle § 1987 o. z. jsou k započtení způsobilé pohledávky, které lze uplatnit před soudem (odstavec 1). Pohledávka nejistá nebo neurčitá k započtení způsobilá není (odstavec 2).

39. Nejvyšší soud v R 37/2021 přijal a odůvodnil závěry, podle kterých nejistou nebo neurčitou ve smyslu § 1987 odst. 2 o. z. je zpravidla pohledávka ilikvidní, tj. pohledávka, která je co do základu a (nebo) výše sporná (nejistá), a jejíž uplatnění vůči dlužníku (věřiteli pasivní pohledávky) formou námitky započtení vyvolá (namísto jednoznačného, tj. oběma dotčenými stranami akceptovaného zániku obou pohledávek v rozsahu, v jakém se kryjí) spory o existenci či výši aktivní pohledávky. Za nejistou či neurčitou nelze pohledávku považovat pouze proto, že ji dlužník neuznává (odmítá uhradit) nebo že je sporná (nejednoznačná) její právní kvalifikace; musí zde být objektivní nejistota, zda pohledávka vznikla a z jakého důvodu, popř. zda je splatná, kdo je jejím věřitelem či dlužníkem, jaká je její výše apod. S ohledem na smysl a účel § 1987 odst. 2 o. z. je zásadně nutné míru nejistoty ohledně aktivní pohledávky posuzovat relativně, ve vztahu k pohledávce pasivní; za nejistou či neurčitou lze aktivní pohledávku považovat zpravidla toliko tehdy, je-li míra nejistoty ohledně ní vyšší než je tomu v případě pasivní pohledávky. Aktivní pohledávka žalovaného uplatněná v řízení námitkou započtení vůči pasivní pohledávce žalobce uplatněné žalobou tedy nebude pohledávkou jistou a určitou ve smyslu § 1987 odst. 2 o. z. zpravidla tehdy, jeví-li se aktivní pohledávka jako objektivně sporná, tj. má-li žalobce proti této pohledávce relevantní věcné argumenty a vyžaduje-li zjištění (prokázání) této pohledávky co do důvodu nebo výše rozsáhlejší či složitější dokazování, jež by vedlo k neúměrnému prodloužení řízení o žalobou uplatněné (pasivní) pohledávce. V úvahu je přitom třeba vzít i stav řízení v okamžiku, kdy byla námitka započtení vznesena. Současně však platí, že výklad § 1987 odst. 2 o. z. nesmí bránit poctivému a spravedlivému uspořádání vztahů mezi dotčenými stranami (§ 2 o. z.). Vychází-li obě pohledávky (aktivní i pasivní) ze stejného právního vztahu (založeného např. stejnou smlouvou uzavřenou mezi stranami), nelze přehlížet, že proti právu věřitele pasivní pohledávky na její uhrazení zde stojí právo dlužníka (a věřitele aktivní pohledávky) na to, aby dříve, než bude nucen uhradit svůj dluh (plnit na pasivní pohledávku), byly spravedlivě posouzeny i širší souvislosti, za kterých vznikl (okolnosti celého vztahu). Vznikne-li z téhož vztahu více vzájemných pohledávek, odpovídá zpravidla rozumnému (spravedlivému) uspořádání poměrů mezi stranami, aby tyto pohledávky byly vzájemně započitatelné. Při posuzování, zda je aktivní pohledávka „neurčitá či nejistá“ ve smyslu § 1987 odst. 2 o. z., je proto třeba vzít v úvahu i tuto skutečnost; lze-li s ohledem na okolnosti konkrétního případu považovat za spravedlivé, aby dříve, než dojde k uhrazení (resp. přiznání) pasivní pohledávky, bylo posouzeno, zda je její věřitel povinen plnit dluh z aktivní pohledávky, vzniklé ze stejného vztahu, není na místě poskytovat takovému věřiteli ochranu prostřednictvím § 1987 odst. 2 o. z. V takovém případě zpravidla není aktivní pohledávka „nejistá nebo neurčitá“ ve smyslu posledně označeného ustanovení, přestože by ji jinak bylo možné považovat za ilikvidní.

40. Z výše citovaných závěrů Nejvyšší soud vychází i v dalších svých rozhodnutích (srov. například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 26 Cdo 564/2020, ze dne 26. 4. 2021, sp. zn.

23 Cdo 3407/2020, ze dne 1. 6. 2021, sp. zn. 21 Cdo 833/2021, a ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. 26 Cdo 845/2022).

41. V projednávané věci odvolací soud posoudil jako nejistou a neurčitou pohledávku žalované (její část) na zaplacení slevy z kupní ceny ze smlouvy o převodu podílů na společnosti TYHAN s. r. o., kterou žalovaná uplatnila v průběhu řízení k započtení vůči žalobou uplatněné pohledávce žalobců na zaplacení části druhé splátky kupní ceny z téže smlouvy. Ztotožnil se přitom se závěry soudu prvního stupně i se svými předchozími závěry vyslovenými v dřívějším zrušujícím rozhodnutí, podle kterých nároky žalobců z důvodu nedoplatku kupní ceny byly mezi účastníky nesporné a k jejich prokázání nebylo třeba žádného dalšího dokazování, zatímco nárok žalované na slevu z kupní ceny z důvodu vad spočívajících v nepravdivosti smluvního prohlášení žalobců o kontinuitě podnikání společnosti TYHAN s. r. o. byl sporný a vyžadoval další náročné dokazování o této skutečnosti, a to i přes předložený znalecký posudek o ocenění výše slevy z kupní ceny zpracovaný znalcem, který měl podle čl. 7.6 smlouvy takovou výši slevy určit. Znalec však nezkoumal, zda tvrzené vady skutečně existovaly, a bylo též nezbytné vést dokazování i k věcným námitkám žalobců o opožděnosti uplatněného nároku z vad. Nadto měl odvolací soud ujednání v čl. 7.6 smlouvy za neplatné pro rozpor se zákonem.

42. Vycházel-li odvolací soud při závěru o nezpůsobilosti pohledávky žalované k započtení z předpokladu neplatnosti smluvního ujednání o určení výše slevy z kupní ceny předem smluvně určeným znalcem, pak již v tomto ohledu byly jeho úvahy nesprávné, jak bylo vysvětleno výše.

43. Lze sice přisvědčit tomu, že o nelikviditě předmětné pohledávky žalované svědčila skutečnost, že i přes vyhotovený znalecký posudek o určení výše slevy z kupní ceny byla tato pohledávka objektivně spornou, neboť spornými byly (v době, kdy žalovaná učinila předmětný jednostranný zápočet, která je pro posouzení započitatelnosti pohledávek rozhodná) další skutečnosti týkající se samotné existence vad smluvního plnění žalobců a včasnosti uplatnění práva z vad žalovanou, tj. existence podmínek, za kterých vůbec mohlo být podle smlouvy přistoupeno k určení výše slevy z kupní ceny znalcem. Odvolací soud však řádně nepřihlédl k těm závěrům ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, podle kterých i v případě, kdy by aktivní pohledávku bylo jinak možné považovat za ilikvidní, nepůjde o pohledávku nejistou a neurčitou ve smyslu § 1987 odst. 2 o. z., pokud není na místě poskytovat věřiteli ochranu prostřednictvím tohoto ustanovení, neboť je s ohledem na konkrétní okolnosti daného případu spravedlivé, aby dříve, než dojde k uhrazení (resp. přiznání) pasivní pohledávky, bylo posouzeno, zda je její věřitel povinen plnit dluh z aktivní pohledávky vzniklé ze stejného vztahu.

44. V projednávané věci podle zjištění soudů obou stupňů pohledávky žalobců i žalované vyplývaly z téhož smluvního vztahu účastníků. Pohledávka žalované (aktivní pohledávka) byla pohledávkou na zaplacení (části) slevy právě z té kupní ceny (její druhé splátky), jejíž úhrady (resp. úhrady její části) se v řízení domáhali žalobci po žalované (pasivní pohledávka). Podle smluvních ujednání byla navíc (až na výjimky stanovené ve smlouvě) výše slevy z kupní ceny omezena právě výší druhé splátky kupní ceny a strany ve smlouvě též výslovně zdůraznily, že druhá splátka kupní ceny může být případně snížena v závislosti na existenci nároku žalované z vad formou slevy z kupní ceny a též v případě jednostranného započtení předvídaného smlouvou. Pro vyloučení pochybností bylo též stanoveno oprávnění kupujícího uplatnit jakoukoliv slevu ze smlouvy oproti jakékoliv splátce kupní ceny. Za těchto zjištěných okolností úzkého vzájemného sepejetí pohledávek žalobců a žalovaných vyjádřeného mezi nimi i ve smlouvě, odpovídá v nyní posuzované věci rozumnému a spravedlivému uspořádání poměrů mezi stranami, aby pohledávky na zaplacení druhé splátky kupní ceny (její části) a na zaplacení slevy z této kupní ceny (její části) byly vzájemně započitatelné, tj. aby dříve, než dojde k přiznání pasivní pohledávky, bylo posouzeno, zda jsou žalobci povinni plnit dluh z aktivní pohledávky.

45. Právní posouzení odvolacího soudu, podle kterého předmětná pohledávka žalované není způsobilou k započtení podle § 1987 odst. 2 o. z. tak není správné.

46. Vzhledem k přípustnosti dovolání Nejvyšší soud podle § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. zkoumal, zda řízení nebylo postiženo vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., resp. jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Takové vady řízení nezjistil.

47. Namítala-li žalovaná nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, neboť odvolací soud považoval ujednání v čl. 7.6 smlouvy za absolutně neplatné, avšak současně odmítal takovou interpretaci smlouvy, která podle něj měla představovat důvod neplatnosti, pak této námitce nelze přisvědčit. I přes ne zcela vhodnou formulaci odvolacího soudu, že „nelze toto ujednání vykládat tak, jak činí žalovaná“, je z celkového obsahu odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu (jeho odstavců 38 a 39) zřejmé z jakého výkladu tohoto smluvního ujednání odvolací soud vycházel a z jakého důvodu je považoval za neplatné. Lze též zdůraznit, že podle ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu platí, že ačkoliv rozhodnutí odvolacího soudu nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není zpravidla nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nebyly - podle obsahu dovolání - na újmu uplatnění práv dovolatele (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, uveřejněný pod číslem 100/2013 Sb. rozh. obč.). V projednávané věci přitom odůvodnění napadeného rozhodnutí zjevně nijak nebránilo žalované proti němu uplatnit (nadto úspěšně) dovolací argumentaci.

48. Protože rozhodnutí odvolacího soudu není z výše uvedených důvodů správné a podmínky pro jeho změnu dány nejsou, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), toto rozhodnutí v rozsahu, pro který bylo dovolání shledáno přípustným, podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil, spolu se závislými výroky o nákladech řízení (§ 243e odst. 2 věta třetí o. s. ř.). Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí v uvedené části i na rozsudek soudu prvního stupně, Nejvyšší soud zrušil v uvedeném rozsahu i rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

Další články:

- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)